

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

15.12.2012 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България

[ТВ 7](#)

✓ **Участие на Васил Велев в предаването „Факторът Кошлуков“**

<http://tv7.bg/news/9568652.html>

Емил Кошлуков ще постави темата за отношенията между България и Македония. След поредицата от изказвания през седмицата и категоричния отказ да дадем съгласие за старт на преговорите на съседката ни с ЕС, срещу водещия Емил Кошлуков ще застане външният министър Николай Младенов.

Той ще отговори на въпросите ще задържи ли София курса си на твърда външна политика спрямо Скопие? Има ли шанс съседката ни да получи подкрепа, ако не спре антибългарската си кампания и какви са условията ни, за да кажем "да" за датата на преговори?

"Факторът Кошлуков" е подготвил и обсъждането на темата за коледните добавки за пенсионерите. Дали мисията е невъзможна, ще отговорят президентът на КТ "Подкрепа" Константин Тренчев и Васил Велев от Асоциацията на индустриалния капитал в България. На кръглата маса зам.-министърът на образованието Милена Дамянова, ще дебатира с представител на недоволните майки относно промените в закона за училищното образование, заедно с водещия Емил Кошлуков.

Предаването ще продължи и горещата тема около скандала във Фонд "Научни изследвания".

В рубриката "Преди банята" пък спортният журналист и водещ Ники Александров ще посрещне президента на БОК Стефка Костадинова. Попадналата в първата "Зала на славата" на леката атлетика рекордьорка ще направи равностойка за свършената през годината работа и постигнатите успехи.

Не пропускайте "Факторът Кошлуков" тази събота, 15 декември, от 9 часа.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Капитал](#)

✓ **Симфония за стабилност и пет риска**

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2012/12/14/1968957_simfonia_za_stabilnost_i_pet_riska/

Въпросът дали крокодилът е повече дълг, отколкото зелен, има свой нов прочит през призмата на българската икономика – дали страната е по-бедна, отколкото финансово стабилна. Успехът на България да удържи ниски данъци, дефицит и дълг изглежда голям на фона на целия хаос наоколо, но за съжаление в последните години не й помогна да привлече инвестиции и да скъси дистанцията със западните и централноевропейските икономики. През следващата година също не може да се очаква чудо и дори заложеният от правителството растеж от 1.9% трудно може да бъде постигнат. Хубавото е, че и рисковете за значими изненади в негативна посока също не са големи. Но все пак ги има.

Изборите

Етикетът "страна - финансова отличничка", който българските управляващи така обичат, лесно може да бъде отлепен през следващата изборна година. Апетитът на политиките да харчат вече се изостря. Отсега заваляха всевъзможни искания за повече пари – от увеличение на майчинските до финансиране на домакинства за състезания по мотокрос. А в първата половина на годината тази тенденция вероятно само ще се засилва.

Опасности крие и следизборният период, макар той все още трудно да може да се измери. В зависимост от резултатите може да има дълг период на политическо боричкане и на коалиционни преговори.

Другият риск е свързан с изпълнението на приходите. Финансовият министър Симеон Дянков обясни, че бюджетът е планиран при икономически растеж от 1.2%, въпреки че официалната прогноза на правителството е икономиката да расте с 1.9% от БВП. Според някои анализатори обаче заложеният ръст на данъчните приходи през 2013 г. (с над 8%) може да се окаже трудно изпълним предвид продължаващата криза и свитото вътрешно потребление.

Светът

Основният риск пред българската икономика за следващата година си остава Европа. Тя все още е основна дестинация за нашия износ (с дял от почти 60%), както и източник на преки чуждестранни инвестиции. Затова и всяко сътресение там неминуемо се усеща и тук. Резултатът е, че към октомври националната статистика отчете спад на българския износ за ЕС в четвърти пореден месец.

Според Георги Ангелов от "Отворено общество" ситуацията в ЕС продължава да се влошава и прогнозите за ръст непрекъснато се ревизират надолу.

Например анализаторите на Citi Group вече залагат, че рецесията в еврозоната през 2012 г. ще продължи с още две години на отрицателен растеж (макар и не в Германия, която е най-големият търговски партньор на България).

"Експортът на България към страните от ЕС системно намалява. Износът към трети страни пък се увеличава, но това само компенсира спада към ЕС. Поради това не може да се очаква бърз ръст през 2013 г.", коментира Ангелов.

А и алтернативите също не са гарантирани. След време на силен ръст и притеснения за прегряване сега очакванията са икономиката на Турция да се охлади, отчасти и заради рецесията в еврозоната. Кризата в Европа и САЩ е причина и за спадналия ръст на търсенето на китайски стоки, което увеличава притесненията за развитието на азиатската икономика. Ако тя забави ръста си обаче, това ще се отрази и на България, защото Китай е един от най-важните външнотърговски партньори за българските износители извън ЕС.

Европарите

Друга неизвестна са европейските пари. Правителството се справя добре с администрирането им, но не е ясно каква част от одобрените на местно ниво проекти ще бъдат верифицирани и от Брюксел.

"Ако от ЕС не възстановят част от авансово финансираните от правителството европроекти, изплащаните средства към бизнеса ще намалее", казва Калоян Стайков от Института за пазарна икономика.

А в кризата парите по оперативните програми се превърнаха в един от основните източници на капитал в икономиката. Според механизма СИБИЛА (който изчислява ефектите от европейските фондове върху българската икономика) от 1.7% ръст на БВП за миналата година 1.5% се дължат на еврофондовете. Друг е въпросът, че те по дефиниция са съпътстващо, а не основно финансиране и тяхното абсолютизиране може да направи бизнеса мързелив и зависим от лесни пари.

Георги Ангелов вижда и друг риск - особено след изборите, е възможно да има спад в усвояването на еврофондовете, например поради смяна на администрацията. Покрай изборите има риск от забавяне и на частните инвестиции, ако има политическо напрежение.

Безработицата

Ако има икономически показател, който всички анализатори следят с тревога след кризата, то това със сигурност е заетостта. "През последните 15 тримесечия заетостта непрекъснато спада. Това е проблем от гледна точка на възприятието на домакинствата за икономиката. Те няма да взимат заеми и да реализират нови проекти, докато не са спокойни за запазване на работата си. Това пречи и на ускоряване на растежа", твърди Ангелов. Все пак според него към края на 2013 г. може да има малък ръст на заетостта.

Така обаче се получава омагьосан кръг. Възстановяването на пазара на труда зависи от съживяването на икономиката и инвестициите. За да има с какво да работят новонаетите служители, работодателите им трябва да закупят машини. От друга страна, ако хората продължават да се чувстват несигурни за работата си, това ще рефлектира върху растежа. Причината е, че при липсата на други двигатели за икономиката вътрешното потребление е една от надеждите нещо да мърда нагоре.

Банките

Високата безработица има и негативно влияние върху банковия сектор, тъй като води до покачване на необслужваните кредити. Макар вече статистиката на БНБ да отчита подобрене при потребителските заеми, ипотечните продължават да се влошават. Това важи и за фирмените, където евентуално забавяне на износа може да доведе проблеми и при експортно ориентирани компании, които досега бяха сред малкото здрави сектори в банковите портфейли.

На хартия финансовите институции са стабилни, но рискове в системата има. Част от тях са отвън по линия на гръцката собственост на сериозна част от банковите активи страната. Друга част са отвътре - поради голямата експозиция на банките, които са местна собственост, към свързани лица.

✓ С оголени нерви

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2012/12/14/1968939_s_ogoleni_nervi/

Прогнозите са рискован, но търсен бизнес. Особено по време на криза и най-вече в края на годината.

Решихме и ние да се включим и на следващите страници да ви разкажем как ще се развива световната икономика през идващата 2013 г. Най-лесното решение би било да съберем прогнозите на няколко международни институции и глобални банки, да сметнем средното и да ви кажем - очаквайте растежа да е горе-долу толкова. Но ползата от това упражнение е съмнителна. А ако трябва да се спрем на едно число, което да ви опише ситуацията, то е 0. Към толкова клони вероятността нашата изкомпилурана метапрогноза (или която и да е друга) да се сбъдне.

Затова, вместо да заковем числото за растежа, ще се опитаме да ви начертаем картината през зависимости, вероятности и рискове (добре де, за любителите на числата все пак ще ги сложим някъде). Те не са толкова категорични и е трудно да се каже кога и доколко ще се реализират, но пък може да ви подготвят повече за неприятни изненади, отколкото просто един процент. И така...

Като цяло с дружни усилия, включващи доста проби и грешки, правителствата и централните банки от началото на кризата досега успяха да оперират системата от най-зловещо надвисналите рискове – първо банките, а впоследствие и цели държави бяха рекапитализирани и залети с достатъчно ликвидност, която да ги поддържа платежоспособни неопределено дълго време. В такава контролирана среда опасността от големи катаклизми сериозно е намаляла и системните бомби (като фискалната пропаст в САЩ или пък поредния транш за някоя периферна европейска икономика) могат по-лесно да бъдат обезвредени. Всичко това подкрепя оптимизма на повечето анализатори за ръст на глобалната икономика догодина.

Той вероятно ще бъде много по-анемичен и доста по-неравномерен, отколкото ни се иска. Причината е, че тези инжекции адреналин спасиха финансовата система от пълен инфаркт, но почти не повлияха на трупаните с годините болести. Почти всяка по-важна икономика продължава да тъне в собствените си системни проблеми (виж стр. 10-11) и когато сегашното лекарство започне да отпуска действието си, заразата може отново да плъзне практически отвсякъде. Изчистването на глобалната икономика от свързателна дългозаемност, лоши активи и дисбаланси едва е започнало и ще продължи да ограничава растежа не само през 2013 г., а и през следващите години. Дори по случайност да не бъде

докоснат някой от оголените нерви.

Твърде много дълг

Настоящата криза премина през доста географско-терминологични превъплъщения, докато стигне от американска ипотечна до световна икономическа. В основата ѝ обаче е дългът. Според публикуван през ноември анализ на Citi сред 17 развити икономики дългът на нефинансовия сектор е набъбнал от 12.3 трлн. долара (или 168% от БВП) през 1980 г. на 128.5 трлн. долара (315% от БВП) през 2011 г. Това е много над исторически средните нива в мирно време, като нарастването е почти повсеместно по страни и сектори. До съвсем скоро то беше движено от домакинствата и бизнеса, като в последните години те бяха заместени от публичния сектор, след като правителствата бяха изправени едновременно пред спад в приходите и нужда да предприемат мащабни програми за спасяване на банки и стимулиране на икономиката.

Дали ще наречете цялото това масово задлъжняване кредитен суперцикъл или просто балон, няма значение. Важното е, че с идването на неговия край моделът става неустойчив и дългът трябва да намалее (т.нар. deleverage), за да може пазарните механизми отново да се задействат и да генерират растеж.

Има много причини за тази зависимост, но ако трябва да се опише най-просто, трупането на много дългове представлява пренасяне на бъдещото потребление и инвестиции в момента. Така в последните три десетилетия с увеличаването на дълга всъщност е изконсумиран много от потенциалния растеж сега – направените тогава инвестиции се изплащат (или са никому непотребни лоши активи) сега, купените тогава жилища с ипотечка се изплащат (или се прибират от банките) сега. Затова, докато системата не се прочисти от несъбираемите си дългове, тя няма как да рестартира нов цикъл.

Това обаче почти не се случва – никой не иска да поеме загубите и затова едни и същи просто се препакетират от една в друга форма. Държавите поемат дълговете на фалиращи банки, а после на свой ред банките реструктурират дълговете на фалиращи държави. Всъщност да се каже, че светът е натрупал много дълг, е доста условно – нетният дълг на планетата е 0, защото в затворена система срещу всеки долар, взет назаем, стои някой, който го е дал. Затова и големият проблем при цялото това прехвърляне е кой да поеме загубите. В един идеален учебнически капиталистически свят това би трябвало да са само преките участници – инвеститори и кредитори. Но при съвременната плетеница от твърде-големи-за-да-фалират компании и банки, можещи да предизвикат верижни реакции, по-често това директно или индиректно е данъкоплатецът.

На теория измъкване от капана на дълга може да се постигне както с повече спестяване, така и с повече растеж. Според Джерард Минак от Morgan Stanley обаче трудно би могло да се купи достатъчно време, за да се постигне такова плавно изплащане на дълга. "Затова изглежда вероятно намаляването на задлъжнялостта на нефинансовия сектор да изисква още от това, което досега бе използвано за целта: фалити (явно не предпочитаната опция), отписвания, капиталови инжекции и продажба на активи", пише Минак в бележка до инвеститорите.

Естествено исторически е имало и периоди с много по-голяма задлъжнялост (обикновено след големи войни като Втората световна), когато големи икономики са успявали да изплуват и да намалят дълга си. Това далеч не означава, че същите тактики могат да се приложат и сега, като според главния икономист на Citigroup Вилем Буитър за това има поне четири причини. Първо, сега дългът на развитите икономики далеч не е ограничен до правителствата, а често в опасната зона са и дълговете на банките, фирмите и домакинствата. Второ, следвоенните години имат плюса на изключително благоприятна демография, включване на все по-голям процент жени в работната сила, масова урбанизация и либерализация на търговията. Трето, използваните от държавите методи на финансова репресия, с които могат да извият ръцете на бизнеса в своя полза, са били много по-толерирани и общоприети и не са срещали такъв пазарен и лобистки отпор. И четвърто, възприятието и поносимостта към споделяне на фискалната тежест са били много по-благоприятни.

Всичко това показва, че вече повечето правителства са достигнали тавана на дълг, който могат да поемат, за да стимулират икономиките си, без да застрашат собствената си финансова стабилност. Затова и принудителното оттегляне на държавите все повече ще тежи на растежа през 2013 г. А ако всички сектори едновременно опитват да се оздравят, като намаляват задлъжнялостта си, това ще се преведе в натиск върху цените на активите, потреблението, инвестициите и въобще всичко, което може да раздвижи икономиката. Твърде много политика

Последните години нагледно доказаха, че пазарите не са безгрешни. Те са склонни да реагират асиметрично на непълната информация, с която разполагат, и да надуват балони. Това, в което обаче пазарният механизъм е истински добър, е коригирането на грешките, когато ги осъзнае. За съжаление това не става по най-безболезнения начин и често противоречи с разбиранията ни за социална справедливост.

Именно тук се намесва политиката, която напоследък прави всяка прогноза по-непредсказуема от всякога. Но това е най-малкият проблем. С решенията си какво и кога да спасят правителствата се превърнаха в централни пазарни играчи без никаква стратегия за изход от тази си роля. При разбираемото им нежелание да отчетат загуби с използваните пари на данъкоплатците това заплашва да проточи процеса на изчистване на дълга от системата с десетилетия. А тяхната намеса поне досега отнемаше голяма част от стимула на бизнеса и домакинства да намаляват дълговете си.

Освен това държавната свръхнамеса има и още един страничен ефект - пренася всяко политическо сътресение съвсем директно в икономиката. Досега тази връзка очевидно съществуваше и беше ясно, че финансовото здраве на държави с банкови сектори, превишаващи в пъти размера на икономиките им, няма как да не е обвързано с това на банките. Сега с директния политически ангажимент да не се остави никоя по-голяма банка да потъне тази връзка е институционализирана. И това най-ярко се вижда в многоликата Европа, където всяка фундаментална реформа минава през сложни 27-странни преговори. А след намесата на ЕЦБ през тази година, която поуспокои пазарите, ентузиазмът за промени в посока на по-работещ паричен съюз се охладя чувствително. През 2013 вече се очертават ключови избори за

Италия и Германия, които може напълно да променят баланса на силите и отново да вкарат несигурност. А опасността от идването на власт на екстремни и популистски правителства неизбежно ще съпътства излизането от дълговата каша на много места по света.

Твърде много недоволни

Другият голям риск пред икономическия растеж през 2013 г. е особено видим и той може да се измери с броя на протестиращите в Атина, Лисабон, Мадрид... Оттук нататък все повече политическите решения ще стават заложник и на площадната демокрация.

За различните държави това има различни измерения. В страните с бюджетни проблеми ще става все по трудно да се провеждат нови фискални съкращения, които да изведат публичните им финанси на някакъв по-устойчив път. Досега наложеният модел на тотално затягане на коланите превърна над половината от младежите в страни като Испания и Гърция в дългосрочно безработни. А това рискува да прерасне в цяло изгубено поколение.

В страните с по-стабилни финанси пък ще става все по-трудно политически да се прокарат мерки, които социализират проблемите и трансферират пари или риск от проблемни банки или държави.

Теоретично в сега действащата система на хартиени пари централните банки могат да се справят с всеки дългов проблем без значение от размера. Чрез все по-противоречиви мерки те могат да купуват неограничено количество дълг – държавен или частен, като цената е единствено загуба на репутация и доверие в независимостта на централните банки. Това обаче вече генерира публично недоволство (печатането на пари е своеобразен инфлационен данък) и не е ясно дали в някакъв ключов момент най-силният инструмент няма да се окаже чисто политически непригоден.

Твърде много балони

В опита си да изгладят и контролират процеса на deleverage политиките и централните банкери неминуемо пораждат и странични ефекти. Всички данни сочат, че малка част от излетите върху банките милиарди са стигнали до реалния бизнес под формата на кредити. Вместо това те се насочват във всевъзможни инвестиции и така поддържат съществуващи балони или създават чисто нови. Кои точно ли? Ами изберете си...

Една част отива в правителствени книжа, което поддържа ниска доходността им, а с нея и илюзията, че нивата от дълг над 100% не са толкова тревожни. Част отива във всевъзможни борсови стоки. А част вероятно се ползва и да подкрепя цените на всевъзможни активи, които иначе биха пратили инвестициите в тях дълбоко под водата. Например вероятно за много страни продължаващата вече години висока безработица в комбинация с намаляващите държавни разходи ще започне да срива ипотечния пазар.

Възможно ли е някой от тези балони да започне да гърми през следващите месеци и да ни развали хубаво планираната година? Засега нещата изглеждат доволно под контрол, но и в началото на 2008 г. едва ли много хора бяха готови да се подпишат, че в края на годината две от петте най-големи инвестиционни банки ще са изчезнали. Просто има твърде много неизвестни.

И понеже обещахме, все пак ще има прогнози за растежа на световната икономика: МВФ очаква 3.6%, Goldman Sachs - 3.3%, UBS – 3%, Citigroup - 2.6%... или средно някъде около 3%.

Вестник Стандарт

✓ Чуждите инвестиции скочиха с 23%

http://www.standartnews.com/biznes-biznes/chuzhdite_investitsii_skochiha_s_23-171470.html

Чуждите инвестиции в България нараснаха с 23,6% за първите 10 месеца на годината, сочат данните на БНБ. От януари до октомври преките чужди инвестиции достигнаха 1,335 млрд. евро (3,4% от БВП на страната), докато за същия период на миналата година те са 1,080 млрд. евро (2,8% от БВП). Страната ни отчита ръст на инвестициите, въпреки че през октомври те са намалели с 57 млн. евро спрямо октомври на 2011 г.

Основната причина за ръста са капиталовите трансфери на чужди компании към поделенията им в България, които достигат 451,7 млн. евро. За сравнение за същия период на миналата година те са едва 132,5 млн. евро. Най-много инвестиции са дошли от Холандия (622,3 млн. евро) и Люксембург (238,7 млн. евро). Чуждите инвеститори през 2012 г. са проявили интерес главно към производството на части и компоненти за автомобилната индустрия, коментира Борислав Стефанов, шеф на Българската агенция за инвестиции. Същевременно българите в чужбина са изпратили в страната 63,1 млн. евро само през октомври. Така общата изпратена сума от емигрантите през годината е 665,6 млн. евро.

Вестник Труд

✓ България с равен глас в банковия надзор в ЕС

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=1676346>

Все още не е ясно кога България ще се присъедини към единния банков надзор за еврозоната, който ще заработи от 1 април 2014 г.

“Няма взето политическо решение по този въпрос”, съобщи за “Труд” от министерството на финансите. От БНБ смятат, че е логично България да се присъедини към него в момента на влизането ни в еврозоната.

Преди ден държавните и правителствени ръководители от ЕС благословиха създаването на единен надзорен механизъм за банките в еврозоната, отворен и към страните извън нея. Той предвижда ЕЦБ да контролира пряко най-големите 150-200 транснационални банки в еврозоната от общо 6000, но ще може да се намесва при нужда в по-малките, които остават под наблюдението на националните надзорни органи.

Българската позиция, предварително съгласувана между правителството и БНБ и защитена по време на дебатите в Брюксел, е била в подкрепа на единния банков надзор като средство за стабилизация на единната валута, обясниха вчера от БНБ.

Освен това по време на преговорите на финансовите министри във формат Екофин България е постигнала възможния максимум, според БНБ, и ще има равен глас с останалите страни членки в Европейския банков орган (ЕБО), чрез принципа на така нареченото “двойно просто мнозинство”. “Участвайки в ЕБО, България чрез БНБ ще участва в процеса на изработване на надзорните правила в целия Европейски съюз на равна основа с другите страни членки”, обясниха от централната банка. От финансовото министерство допълниха, че двойното мнозинство означава необходимост от мнозинство не само сред държавите от еврозоната, но и между тези извън нея, за да се вземе решение.

Премиерът Бойко Борисов коментира, че всички държави извън еврозоната ще искат да участват в общия надзор. Извън него остават Великобритания, Чехия и Швеция.

“Ще цитирам канцлера Ангела Меркел, че това, което подписваме днес, след 10 г. ще се приеме като едно от най-важните решения, които е вземал съюзът”, каза Борисов.

Единният надзор е основата на бъдещия банков съюз. До юни еврозоната трябва да има и другите му два елемента - единен механизъм за оздравяване на банки, който се основава на вноски от финансовия сектор, а не от данъкоплатците, и хармонизирани схеми за защита на депозитите, решиха още лидерите на ЕС.

До юни догодина председателят на Европейския съвет Херман Ван Ромпюй и ЕК трябва да представят на лидерите на ЕС проект за “пътна карта” със следващите компоненти на по-интегрирания икономически и валутен съюз. Те включват рамка за координиране на националните реформи, “социално измерение” на съюза, включващо социален диалог и индивидуални договори за икономическата политика между държавите членки и европейските институции.

Срещу изпълнението на задълженията си по тях страните ще имат достъп до “механизъм за солидарност”, т.е. фонд, който да ги подпомага в случай на затруднения.

Германската канцлерка Ангела Меркел уточни: “Говорим за много ограничен бюджет. Не трицифрена сума в милиарди, а по-скоро 10 или 15, или 20 млрд. евро.” Системата ще е задължителна за страните в еврозоната и отворена за тези извън нея.